

Droichead a Dhearadh

Ullmhúchán

RANG	Rang a haon go rang a sé
CUSPÓIRÍ	<p>Snáithe agus Snáithaonaid Fuinneamh agus Fórsaí, Fórsaí, Ábhair, Airíonna agus tréithe ábhar Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste fiosrú a dhéanamh faoin mbealach a oibríonn fórsaí ar rudaí san OSIE: Eolaíocht leathanach 45. Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste fiosrú a dhéanamh faoin ábhar a úsáidtear OSIE: Eolaíocht leathanach 66.</p> <p>Forbairt scileanna Trí snáithaonaid an churaclaim eolaíochta a chríochnú, ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste píosaí simplí taighde a chur i gcrích ach go molfadh an múinteoir an cheist, na hábhair agus na modhanna réitigh. OSIE: Eolaíocht leathanach 37. D'fhéadfaí an cuspóir seo a chomhlíonadh trí scrúdú a dhéanamh ar an mbealach chun droichead a threisiú.</p> <p>Ag dearadh agus ag déanamh</p>
NASCADH	<p>OSIE: Stair Staidéir áitiúla/gnéithe de gharthimpeallacht an pháiste a scrúdú mar shampla... Droichead.../ mo cheantar anuas sa stair/ imeachtaí tábhachtacha ... tógáil droichead/Pobail agus sochaithe ársa/na háiteanna ar lonnigh daoine (in aice abhann agus droichid, mar shampla, Baile Átha Cliath). Leanúnachas agus athrú le himeacht ama/dul chun cinn teicneolaíoch agus eolaíoch, thar thréimhsí fada.</p> <p>OSIE: Tíreolaíocht Imshaoil daonna/gnéithe an imshaoil fhoirgnithe agus nádúrtha/ lárionad sa chontae, sa réigiún agus sa tír/bunús a gcuid logainmneacha agus a mbrí thíreolaíoch, mar shampla, An Droichead Nua.</p> <p>Amharcealaíona Tógáil/Struchtúir a dhéanamh/líniúcháin a dhéanamh, bunaithe ar bhreathnú, dhéanamh chun anailís a dhéanamh ar struchtúir foirgneamh Tógáil/Breathnú agus freagairt/breathnú ar bhailiúchán grianghraf de struchtúir nádúrtha agus de struchtúir thógtha.</p> <p>Matamaitic Cruth agus spás/ Cruthanna tríthoiseacha (3-D).</p>
CÚLRA	Beidh na páistí tar éis a bheith ag súgradh le bríci tógála agus beidh struchtúir shimplí tógtha acu.
ÁBHAIR/ FEARAS	Páipéar, boinn airgid, bríci nó leabhair (i.e. nithe chun dhá bhruach na habhann a thógáil). Ábhair eile atá ar fáil go héasca.
ULLMHÚCHÁN	Bailigh na hábhair. Socraigh cén leithead a bheidh an droichead. Do thástáil cothrom tá 14 cm sásúil mar leithead don abhainn agus tá páipéar A4 oiriúnach.
EOLAS BREISE	Tá an t-ábhar as a ndéantar an droichead tábhachtach ach is féidir é a láidriú tríd an gcruth a athrú. Baintear úsáid as cruthanna difriúla i dtógáil an droichid, mar shampla stuanna agus triantáin. Scaipeann cuar an stua an t-ualach a bhíonn ar an droichead agus bíonn an droichead níos láidre dá bharr.

Droichead a Dhearadh

Gníomhaíocht

AN COMHTHÉACS A BHUNÚ

Faigh comhthéacs ina mbeidh na páistí ag smaoineamh faoi chonas abhainn a thrasnú. Dhéanfadh scéal nó trasnú abhainn sa chomharsanacht an gnó. Déan smaointe na bpáistí maidir le droichid a iniúchadh. D'fhéadfadh na páistí tolláin a lua mar bhealach chun an abhainn a thrasnú.

Bíodh taispeántas pictiúr de dhroichid ar fáil.

Tabhair cuairt ar dhroichead áitiúil.

Bíodh an obair seo déanta ag na páistí lá nó dhó sula dtugtar faoin ngníomhaíocht.

SPRIOC-CHEISTEANNA

Cad is droichead ann?

Cén áit a bhfeicfeá droichead?

Cad as a mbíonn droichid déanta?

Cad is droichead maith ann?

Cén sórt droichead a bhíonn ar fáil? An féidir leat aon sórt a ainmniú?

(Tá droichid stua, crochta, srl. ann.)

An féidir eolas a fháil ar an droichead is airde ar domhan a osclaíodh i mí na Nollag 2004?

Iarr ar na páistí pictiúr a tharraingt de dhroichead atá ar eolas acu nó ceann a d'úsáid siad. Comhairidís a bhfuil de dhroichid (más ann dóibh) ar a mbealach abhaile.

FORBAIRT AR AN NGNÍOMHAÍOCHT

Cad is féidir a athrú maidir le droichid?

Fiafraigh de na páistí.

(De ghnáth is féidir an cruth agus an t-ábhar a athrú).

Socraigh áit don abhainn. Tabharfaidh dhá charn leabhar, scartha óna chéile ar bhord, deis do na páistí tástáil a dhéanamh ar chibé droichead a dhéanann siad.

Iarr ar na páistí droichead simplí a dhéanamh agus bileog A4 mar ábhar acu. Is féidir leo neart an droichid a thástáil le boinn airgid nó le mais oiriúnach ar bith eile.

SÁBHÁILTEACHT

Bí aireach le boinn nó mais ag titim.

Droichead a Dhearadh

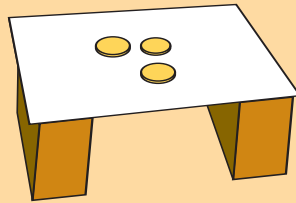

GNÍOMHAÍOCHT

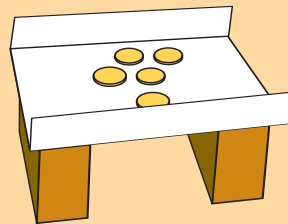
Scrúdú a dhéanamh ar an mbealach ar féidir droichead a neartú.

Trí úsáid a bhaint as na blocáin adhmaid nó na leabhair, an páipéar agus na boinn airgid, iarr ar na páistí an droichead a thógfaidh an t-ualach is mó de na boinn a dhearadh. (Ionas go mbeidh tástáil chothrom ann bíodh “leithead na habhann” mar an gcéanna ag gach dream, mar shampla 14 cm, agus bíodh leathanach A4 (ar a fhad), ag gach dream).

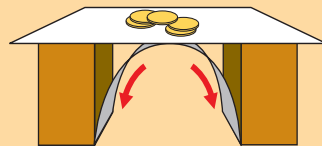
Bain triail astu seo thíos agus cláraigh na torthaí:

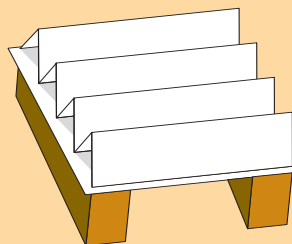
- 1) Droichead a dhéanamh as píosa amháin páipéir agus a neart a thriail trí bhoinn airgid nó mais oiriúnach ar bith eile a chur mar ualach air nó go dtitfidh.

- 2) Dhá pháosa páipéir a úsáid agus an triail a dhéanamh arís.
- 3) Píosa amháin a úsáid ach na taobhanna a bheith fillte suas ar nós droichead le ballaí.

- 4) Áirse a dhéanamh (dhá pháosa páipéir a úsáid).

- 5) Bíodh an páipéar rocach.

- 6) 6) Ábhair éagsúla a úsáid mar dhroichead.

Droichead a Dhearadh

Athbhreithniú

ATHBHREITHNIÚ

Iarr ar na páistí an t-iniúchadh atá déanta acu a athbhreithniú.

Cén t-eolas atá anois acu ar dhroichid?

Cad iad na hathruithe atá déanta acu?
(Tá an cruth agus an t-ábhar a d'úsáid siad athruithe acu).

An bhfuil athruithe eile a d'fhéadfaidís a dhéanamh?

Má déantar “an abhainn” níos leithne an mbeidh an droichead in ann an t-ualach céanna a iompar? (Bain triail as, déan an abhainn níos leithne!)

Nóta:

Is féidir le cruth atá lag i dtreo amháin a bheith láidir i dtreo eile. Is é an páipéar clárach an droichead is laige. Ansin, in ord treise, tá the droichead faoi bhallaí, droichead stuach, agus ar deireadh an droichead rocach. Beidh ionadh ar na páistí cé chomh láidir is atá an droichead rocach. Bíonn an cruach, as a ndéantar urláir i gcarranna, rocach. Ach bheadh sé deachair tiomáint thar dhroichead mar seo – conas a d'fhéadfaí bóthar mín a chruthú thar dhroichead rocach?

MEASÚNÚ

Iarr ar na páistí pictiúr den droichead is fearr leo a tharraingt agus a mhíniú conas a dearadh é.

Díospóireacht agus Breathnóireacht – D'fhéadfadh na páistí agus an múinteoir a gcuid oibre a phlé. D'fhéadfadh an múinteoir a bheith gníomhach sa phlé i agus san iniúchadh ar obair na bpáistí. D'fhéadfaí nótaí a dhéanamh ar conas atá na páistí ag foghlaim, cad tá á fhoghlaim acu agus cén tuiscint atá acu ar a bhfuil á dhéanamh acu.

LEATHNÚ

D'fhéadfaí gníomhaíochtaí ceannoscailte mar seo a dhéanamh trí úsáid a bhaint as soip ealaíona seachas páipéar.

D'fhéadfaí na páistí a cheistiú faoi

- An féidir leo dearadh dá gcuid féin a dhéanamh?
- Conas a thógfa do dhroichead?
- Conas a dhéanfa droichead a bheadh in ann meáchan 1kg a thógaint m.sh. (mála siúcra)?

Tá breis oibre le fáil ar an suíomh idirlín:

<http://www.exploratorium.edu/structures/index.html>

